

МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕ НА ИЗБОРНИЯ КОДЕКС ЗА СИК

Избори за народни представители на 4 април 2021 г.

ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ

ЗАСЕДАНИЯ НА СИК И ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

Заседанията на СИК са законни, ако на тях присъстват повече от половината от състава им.

Брой на назначените членове на СИК	9	8	7	6	5	4	3
Брой на присъстващите членове, осигуряващи кворум за провеждане на заседанията	5	5	4	4	3	3	2

Заседанията на СИК се ръководят от председателя, а в негово отсъствие от заместник-председателя.

Решенията на комисията се вземат с мнозинство $2/3$ от присъстващите членове.

Брой на присъстващите членове на СИК	9	8	7	6	5	4	3
Предложението се приема, ако за него са гласували „ЗА“	6	6	5	4	4	3	2

ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН

3 АПРИЛ 2021 Г.

- ❑ **ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И ЧЛЕН НА РИК ПРЕДАВАТ ИЗБОРНИТЕ КНИЖА И МАТЕРИАЛИ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК /ПОДПИСВАТ ПРОТОКОЛИ ЗА ПРЕДАВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ИЗБОРНИ КНИЖА/**
- ❑ ПРОТОКОЛИТЕ ЗА ПРЕДАВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ИЗБОРНИ КНИЖА СЕ ПОДПИСВАТ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СИК /ПРИ ОТСЪСТВИЕ ОТ ЗАМЕСТНИК–ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ИЛИ СЕКРЕТАРЯ/
- ❑ ПРОВЕРЕТЕ ВПИСАНИЯ ФАБРИЧЕН НОМЕР НА ПРОТОКОЛА НА СИК / ПРЕДАВА СЕ В ЗАПЕЧАТАН ПЛИК, КОЙТО ПОЗВОЛЯВА ДА СЕ ВИДИ ФАБРИЧНИЯТ НОМЕР/
- ❑ ПРОВЕРЕТЕ ВПИСАНИТЕ НОМЕРА НА БЮЛЕТИННИТЕ ПО КОЧАНИ В ПРОТОКОЛА ЗА ПРЕДАВАНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ
- ❑ **ПЕЧАТЪТ НА СИК СЕ ПРЕДАВА В ЗАПЕЧАТАН ПЛИК И СЕ ПОДПИСВА ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СИК, член на РИК и лице от общинската администрация. ОТВАРЯ СЕ В НАЧАЛОТО НА ИЗБОРНИЯ ДЕН**

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ПОДГОТОВКА НА ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

- ❑ **ПОМЕЩЕНИЕТО СЕ ОБОРУДВА ОТ ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ** – осигурява се достатъчно място за работа на СИК, присъствие на наблюдатели, застъпници, представители на политически партии, коалиции и инициативни комитети
- ❑ **В КАБИНАТА ЗА ГЛАСУВАНЕ СЕ ПОСТАВЯТ:**
  - табло, на което с големи букви е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „X“ или „V“, поставени с химикалка, пишеща със син цвят
  - указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номер, с който е регистриран избраният от него кандидат, знак „X“ или „V“, който показва неговото предпочитание /преференция/
  - табло, на което са изписани имената и номерата в кръгче на кандидатите по кандидатски листи
  - химикалка, пишеща със син цвят

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

Изборното помещение следва да е подготвено по начин, позволяващ гласуването на 4 април 2021 г. да започне с откриване на изборния ден – 7,00 часа.

АБСОЛЮТНО ЗАБРАНЕНО Е БЮЛЕТИНИ ОТ КОЧАНИТЕ ДА СЕ ОТКЪСВАТ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА ИЗБОРНИЯ ДЕН, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ЗА ПОДГОТОВКАТА НА ИНФОРМАЦИОННО ТАБЛО ПРЕД ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ

- Пред изборното помещение се поставя **ИНФОРМАЦИОННО ТАБЛО**

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИНФОРМАЦИОННО ТАБЛО

- ❑ образец от бюлетината за гласуване (СИК ползва бюлетина за гласуване, като върху лицевата страна изписва текст „ОБРАЗЕЦ“). **Образецът се изготвя и поставя на таблото при откриването на изборния ден;**
- ❑ всички писмени решения на СИК;
- ❑ телефоните за връзка и подаване на сигнали до РУ на МВР и до дежурния районен прокурор;
- ❑ телефон за връзка с РИК и РЗИ;
- ❑ табло, в което е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „X“ или „V“, с химикалка, пишеща със син цвят;
- ❑ табло с указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номера на избрания от него кандидат за народен представител от избраната от него листа на партия или коалиция знак „X“ или „V“, който показва по еднозначен начин неговото предпочитание (преференция) за съответния кандидат;
- ❑ списък с имената и номерата в кръгче на кандидатите по кандидатски листи по реда на подреждането им в бюлетината;
- ❑ указателна табела, на която се изписва номерът на секцията и отдолу – административните адреси от населеното място, които обхваща секцията.

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ВСИЧКИ НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ ЗА
ПОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ТАБЛО СЕ
ПРЕДОСТАВЯТ ОТ ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, СЛЕД КАТО ПОДРЕДИТЕ
ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ, ДА ГО ЗАПЕЧАТАТЕ С
ХАРТИЕНА ЛЕНТА, НА КОЯТО ДА СЕ ПОДПИШЕТЕ

**/НЕ СЕ ПОДПЕЧАТВА, ПЕЧАТЪТ НА СИК НЕ СЕ
РАЗПЕЧАТВА ДО НАЧАЛОТО НА ИЗБОРНИЯ ДЕН/**

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИЗБОРЕН ДЕН 4 АПРИЛ 2021 Г.

- ❑ ИЗБОРНИЯТ ДЕН СЕ ОТКРИВА В 7.00 ЧАСА
- ❑ АКО В 7.00 ЧАСА НЕ СА СЕ ЯВИЛИ ПОВЕЧЕ ОТ ПОЛОВИНАТА ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ НА СИК – **НЕ РАЗПЕЧАТВАЙТЕ И НЕ ОТВАРЯЙТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ** - ЧРЕЗ ПРЕДСТАВИТЕЛЯ НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ В МЯСТОТО ЗА ГЛАСУВАНЕ СЕ СВЪРЖЕТЕ и уведомете РИК – ИЗБОРНИЯТ ДЕН СЛЕДВА ДА ЗАПОЧНЕ **НАЙ-КЪСНО ДО 8.00 ЧАСА**
- ❑ АКО НЕ СЕ Е ЯВИЛ ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ – **РАЗПЕЧАТАЙТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ** – ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ ОТКРИВА ИЗБОРНИЯ ДЕН

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИЗБОРЕН ДЕН 4 АПРИЛ 2021 г. - ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ОТВАРЯНЕ НА ПОМЕЩЕНИЕТО

- ❑ Проверете дали са изборните книжа и материали
- ❑ Проверете празни ли са избирателната кутия и кутията за отрязъците
- ❑ Проверете поставени ли са информационни табели, списък на кандидатите по кандидатски листи и химикалка, пишеща със син цвят, в кабината за гласуване
- ❑ Отворете плика с печата на СИК. Наранете печата, след което положете най-малко три отпечатъка върху протокола за маркиране на печата, който се подписва от присъстващите членове на СИК .
- ❑ Запечатайте с хартиени ленти избирателната кутията и кутията за отрязъците. Хартиените ленти се подпечатват с печата на СИК и се подписват от присъстващите членове на комисията

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИЗБОРЕН ДЕН 4 АПРИЛ 2021 г. - ДЕЙСТВИЯ СЛЕД ОТВАРЯНЕ НА ПОМЕЩЕНИЕТО

- ❑ Поставете образец на бюлетината на таблото пред изборното помещение
- ❑ Разпределете функциите между членовете на СИК с писмено решение
- ❑ Председателят на СИК обявява изборния ден за открит и незабавно уведомява РИК чрез представителя на общинската администрация.
- ❑ Поканете явилите се избиратели да гласуват
- ❑ При откриване на изборния ден могат да присъстват – избиратели, кандидати, застъпници, наблюдатели, представители на партии, коалиции, инициативни комитети и представители на средствата за масово осведомяване.

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИЗБОРЕН ДЕН 4 АПРИЛ 2021 г. ДОПУСКАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛ ДО ГЛАСУВАНЕ

- ❑ ГЛАСУВА СЕ САМО С ЛИЧНА КАРТА ИЛИ ЗЕЛЕН ПАСПОРТ –ЗА ЛИЦАТА, РОДЕНИ ДО 31.12.1931 Г.
- ❑ НЕ СЕ ДОПУСКА гласуване с шофьорска книжка или задграничен паспорт
- ❑ АКО ЛИЧНАТА КАРТА Е С ИЗТЕКЪЛ СРОК ИЛИ ИЗБИРАТЕЛЯТ ЗАЯВИ, ЧЕ ЛИЧНАТА МУ КАРТА Е ИЗГУБЕНА, УНИЩОЖЕНА, ОТКРАДНАТА ИЛИ В ПРОЦЕС НА ИЗДАВАНЕ – ДОПУСКА СЕ ДО ГЛАСУВАНЕ СЛЕД ПРЕДСТАВЯНЕ НА ОРИГИНАЛНО УДОСТОВЕРЕНИЕ, ИЗДАДЕНА ОТ МВР, СЪС СНИМКА, ВЪРХУ КОЕТО СЕ ОТБЕЛЯЗВА номерът на СЕКЦИЯТА, В КОЯТО Е ГЛАСУВАЛ и се връща на избирателя.
- ❑ АКО СРОКЪТ НА ВАЛИДНОСТ НА ЛИЧНИЯ ДОКУМЕНТ ЗА САМОЛИЧНОСТ Е ИЗТЕКЪЛ В ПЕРИОДА ОТ 13 МАРТ 2020 Г. ВКЛЮЧИТЕЛНО ИЗБИРАТЕЛЯТ СЕ ДОПУСКА ДА ГЛАСУВА БЕЗ ДА Е НЕОБХОДИМО УДОСТОВЕРЕНИЕ!

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ИЗБОРЕН ДЕН 4 АПРИЛ 2021 Г. ДОПУСКАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛ ДО ГЛАСУВАНЕ

- ❑ ПРОВЕРЕТЕ ДАЛИ ИЗБИРАТЕЛЯТ Е ВКЛЮЧЕН В ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК
- ❑ **НЕ ЧЕТЕТЕ ИМЕНАТА НА ИЗБИРАТЕЛЯ НА ГЛАС**
- ❑ ВПИШЕТЕ ДАННИТЕ НА ИЗБИРАТЕЛЯ В ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК – ЕГН, ВИД И НОМЕР НА ДОКУМЕНТ ЗА САМОЛИЧНОСТ – КАТО **НЕ ГИ ЧЕТЕТЕ И НЕ ГИ ДИКТУВАЙТЕ НА ГЛАС**

ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ

АКО ИЗБИРАТЕЛЯТ НЕ ФИГУРИРА В ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК:

- ❑ **ПРОВЕРЕТЕ ДАЛИ НЕ ФИГУРИРА В СПИСЪКА НА ЗАЛИЧЕНИТЕ ЛИЦА**
- ❑ **В СПИСЪКА НА ЗАЛИЧЕНИТЕ ЛИЦА** са включени лица, които **НЯМАТ ПРАВО ДА ГЛАСУВАТ** и срещу името им е отбелязана причината за това :
  - „ПО“, „МП“, „НА“, УГДМ, МВнР
  - „ПО“ – лицето е поставено под запрещение, няма избирателни права и не може да гласува;
  - „МП“ – лицето в момента изтърпява наказание „лишаване от свобода“, няма избирателни права и не може да гласува;
  - „НА“ – избирателят е включен в списък по настоящ адрес и следва да гласува в секцията по настоящия си адрес и не може да гласува в тази секция;
  - УГДМ – избирателят се е снабдил с удостоверение за гласуване на друго място. Такъв избирател може да гласува само ако представи УГДМ и попълване на декларация по образец (Приложение № 17-НС), което се прилага към избирателния списък, а избирателят се дописва под чертата.
  - МВнР – избирателят е вписан в списъка за гласуване извън страната. Избирателят може да гласува след попълване на декларация по образец (Приложение № 17-НС), като се дописва под чертата.

Избирател, срещу чието име е вписано „ПО“, „МП“, „НА“, може

да гласува само ако представи удостоверение от общината по чл. 40 ИК.

- членът на СИК заличава името на избирателя от списъка на заличените лица като прекарва хоризонтална черта през името и другите данни на избирателя и отбелязва срещу тях „удостоверение по чл. 40 ИК“;
- избирателят попълва декларация по образец – Приложение № 17-НС;
- членът на СИК вписва имената и другите му данни от документа за самоличност в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата);
- членът на СИК взема удостоверението и декларацията и ги прилага към избирателния списък;
- в графа „Забележки“ членът на СИК отбелязва „удостоверение по чл. 40 ИК“;
- след гласуване, избирателят се подписва в избирателния списък (под чертата).

ДОПЪЛНИТЕЛНАТА СТРАНИЦА НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК (ПОД ЧЕРТАТА) Е СТРАНИЦАТА, КОЯТО ЗАПОЧВА СЛЕД КРАЯ НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК /с подписите на кмета и секретаря на общината/;

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ ДА ПРЕБРОИТЕ ИЗБИРАТЕЛИТЕ, ВПИСАНИ ПОД ЧЕРТАТА НА ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК, ПРИ ПРЕБРОЯВАНЕ И ОТРАЗЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ В ПРОТОКОЛА НА СИК

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ЛИЦА, КОИТО НЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В ИЗБИРАТЕЛНИТЕ СПИСЪЦИ, НО СЕ ДОПУСКАТ ДО ГЛАСУВАНЕ

- ❑ членовете на СИК и охраната на съответната секция, след като представят декларация по образец, че не са гласували и няма да гласуват на друго място /Приложение № 17-НС /;
- ❑ избиратели с увредено зрение или затруднения в придвижването, които гласуват в избрана от тях секция или в секция, предназначена за тях на първия етаж (партер) в изборния район по постоянния им адрес, след представяне на декларация по образец, че не са гласували и няма да гласуват на друго място /Приложение №17-НС /;

□ избиратели, заличени от избирателния списък, тъй като са вписани в избирателни списъци в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции, но в изборния ден се намират извън тях - след представяне на удостоверение – Приложение № 16-НС, издадено от ръководителя на лечебното заведение/дома, и декларация по образец, че не са гласували и няма да гласуват на друго място (Приложение № 17-НС)

□ избиратели, вписани в избирателни списъци в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, но в изборния ден се намират извън тях – след преставяне на удостоверение – Приложение № 16-НС, издадено от директора на институцията, и декларация по образец, че не са гласували и няма да гласуват на друго място (Приложение № 17-НС)

□ постъпилите в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции за предоставяне на социални услуги лица, след съставяне на избирателния списък от ръководителите им - след представяне на декларация по образец, че не са гласували и няма да гласуват на друго място (Приложение № 17-НС).

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

- ❑ **лицата от персонала на лечебните заведения, домовете за стари хора и другите социални институции и в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, служебно заети в изборния ден по месторабота, въз основа на график за работа - след представяне на декларация по образец - Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място**
- ❑ **лицата, които са се явили в секцията по постоянния си адрес, но са пропуснати в избирателния списък, и не фигурират в списъка на заличените лица, но имат право да избират (български граждани, навършили 18 години, които не са поставени под запрещение и не изтърпяват наказание лишаване от свобода – след като представят документ за самоличност декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място.**

ГЛАСУВАНЕ С ПРИДРУЖИТЕЛ

- ❑ **Неграмотността не е основание за гласуване с придружител.**
- ❑ Допускането на избирател да гласува с придружител е по преценка на председателя на СИК. **ИЗБИРАТЕЛЯТ НЕ Е ДЛЪЖЕН ДА ПРЕДСТАВИ ДОКУМЕНТ ОТ ТЕЛК/НЕЛК.**
- ❑ **Придружителят не се подписва в избирателния списък. В графа „Забележки“ се отбелязва гласуването с придружител.** Данните на придружителя се вписват и в Списъка за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 72-НС). След гласуването придружителят се подписва само в този списък и получава документа си за самоличност.

- ❑ След приключване на гласуването Списъкът за допълнително вписване на придружителите се подписва от председателя и секретаря на СИК.
- ❑ **Не могат да бъдат придружители следните категории лица:** кандидат, член на СИК, представител на партия, коалиция, инициативен комитет
- ❑ **Едно лице не може да бъде придружител на повече от двама избиратели**
- ❑ **Отказът на СИК да впише избирател в избирателния списък в изборния ден е в писмена форма и с кратки мотиви, и се връчва на избирателя. Избирателят може да оспори отказа пред РИК, която се произнася незабавно, но не по-късно от един час от получаване на жалбата и преди края на изборния ден.**

ГЛАСУВАНЕ

- ❑ Член на СИК откъсва бюлетина от кочана пред избирателя, показва я, сгъва я така че горният край да опира в чертата под последното поле с квадратчето „Не подкрепям никого“, без да се закрива номера на бюлетината в долния десен ъгъл и перфорацията над него, поставя един печат на гърба ѝ и я подава на избирателя
- ❑ Забранено е да се откъсват бюлетини от кочана предварително
- ❑ Избирателят излиза от кабината със сгънатата бюлетина и я подава на член на комисията, който поставя задължително втори печат на гърба на бюлетината и сверява дали номерът върху бюлетината съответства на номера в кочана
- ❑ Преди да върне бюлетината на избирателя, членът на СИК задължително се уверява, че е поставил втория печат на гърба на бюлетината
- ❑ Забранено е да се разгъва сгънатата бюлетина при поставяне на печата на гърба ѝ и при откъсване на отрязъка
- ❑ Избирателят пуска бюлетината в избирателната кутия, подписва се в избирателния списък и получава документа си за самоличност.

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**

ПРИ СГРЕШЕНА БЮЛЕТИНА:

- Ако избирателят сгреши при попълването на бюлетината, той има право да поиска **втора бюлетина, но само веднъж**. Членът на СИК взема сгрешената бюлетина, без да я разгъва и надписва върху гърба ѝ „сгрешена“. Тази бюлетина се подписва от председателя, секретаря и член на комисията и се поставя печат, след което се отделя настрана. Членът на СИК подава на избирателя нова бюлетина, като я сгъва и подпечатва по вече указания ред. **Избирателят може да сгреши само един път**. При повторна грешка избирателят не получава нова бюлетина. В графа „Забележки“ членът на СИК отбелязва, че лицето не е гласувало, тъй като два пъти е сгрешило при гласуването.

ПРИ ПОКАЗАН И ЗАСНЕТ ВОТ, БЮЛЕТИНИ С НЕСЪОТВЕТСТВАЩ НОМЕР

- ❑ Ако избирателят покаже своя вот, заснеме вота или представи бюлетина с несъответстващ номер на номерата в кочана, тези бюлетини не се пускат в избирателната кутия. **На избирателя не се дава втора бюлетина и не се допуска да гласува.**
- ❑ При заснет вот и показан вот СИК незабавно обявява бюлетината за недействителна и отбелязва това обстоятелство върху бюлетината и в графа „Забележки“ на избирателния списък. Бюлетината се унищожават с надпис „Недействителна по чл. 227“ (заснет вот) или „Недействителна по чл. 228“ (показан вот).
- ❑ При несъответствие на номерата на бюлетината с номерата в кочана тази бюлетина се обявява за недействителна и това обстоятелство се отбелязва върху бюлетината и в графа „Забележки“ на избирателния списък. **Избирателят не се допуска повторно до гласуване**
- ❑

ЛИЦА, КОИТО ИМАТ ПРАВО ДА ПРИСЪСТВАТ ПО ВРЕМЕ НА РАБОТАТА НА СИК В ПРЕДИЗБОРНИЯ И ИЗБОРНИЯ ДЕН. ЛЕГИТИМАЦИЯ И ОТЛИЧИТЕЛНИ ЗНАЦИ

При получаване на изборните книжа и подготовка на секциите 3 април 2021 г.	При откриване на изборния ден 4 април 2021 г.	По време на гласуването	При отваряне на изборните кутии и установяване на резултатите от гласуването
	Избиратели Кандидати		Кандидати
Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни
Застъпници	Застъпници	Застъпници	Застъпници
	Упълномощени представители на партии, Коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, Коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети
	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване
			Анкетьори

- ❑ **Кандидатите** се легитимират с удостоверение от РИК по образец;
- ❑ **Наблюдателите** се легитимират с удостоверение от ЦИК и носят отличителен знак по образец на ЦИК;
- ❑ **Застъпниците** се легитимират с удостоверение от РИК и носят отличителен знак по образец на ЦИК;
- ❑ **Упълномощените представители на партии, коалиции, и инициативни комитети** се легитимират с пълномощно от представляващите партията, коалицията или инициативния комитет и носят отличителен знак по образец на ЦИК;
- ❑ **Анкетъорите** се легитимират с удостоверение от ЦИК и носят отличителен знак по образец на ЦИК;
- ❑ **Представителите на средствата за масово осведомяване (журналисти)** се легитимират с удостоверение от съответната медия/журналистическа карта.

КРАЙ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН

- ❑ Краят на изборния ден се обявява в 20.00 часа, ако пред изборното помещение няма избиратели
- ❑ Когато в 20,00 часа пред изборното помещение има негласували избиратели, председателят и секретарят на СИК установяват техния брой и самоличност.
Негласувалите предават личните си документи за самоличност/допустими за гласуване/ на член на СИК. Само тези избиратели се допускат да гласуват, но не по-късно от 21,00 часа.
- ❑ След обявяване на края на изборния ден в 20,00 часа, съответно 21,00 часа, не се допуска гласуване.

ПРЕБРОЯВАНЕ НА ГЛАСОВЕТЕ

- ❑ СИК разпределя между членовете ѝ, кой ще има достъп до бюлетините и ще брой, кой ще вписва данните от преброяването на гласовете в черновата на протокола и в бланката чернова за преброяване на предпочитанията (преференциите), кой ще попълва протокола, кой ще опакова бюлетините и книгата и т.н.
- ❑ **При установяване на резултатите от гласуването задължително първо се работи с черновата на протокола.**

1. Попълвате Част I от протокола – вписвате данните за брой получени бюлетини и данните от избирателните списъци, след което пристъпвате към преброяване, отбелязване и опаковане на бюлетините ИЗВЪН ИЗБИРАТЕЛНАТА КУТИЯ.

Отрязъците от бюлетините се изваждат от кутията и се опаковат в плик, който се надписва.

След като попълните **Част I**, може да пристъпите към изваждане на бюлетините от кутията и преброяване на гласовете.

**САМО СИК Е КОМПЕТЕНТНА ДА УСТАНОВИ КОЙ ГЛАС
Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН ИЛИ НЕ.
ПРИСЪСТВАЩИТЕ ЛИЦА НЕ СЕ НАМЕСВАТ.**

ГЛАСЪТ Е ДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- бюлетината е по установен образец;
- на гърба на бюлетината са положени два печата на съответната СИК;
- върху бюлетината вотът на избирателя е отбелязан със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, само в едно от квадратчетата за гласуване – за партия, коалиция, независим кандидат или в квадратчето „Не подкрепям никого”;
- в бюлетината вотът е отбелязан в едно от квадратчетата за гласуване и няма отбелязано предпочитание (преференция) или е отбелязано едно или повече от едно предпочитание (преференция) в кръгчетата със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят;

- ❑ знакът „X“ или „V“ излиза извън квадратчето на съответната кандидатска листа, но не навлиза в друго квадратче;
- ❑ върху бюлетината няма вписани символи и знаци, като букви, цифри и други знаци;
- ❑ в бюлетината има отклонения, дължащи се на дефекти и грешки при производството, или когато върху нея има механични увреждания или зацапвания.
- ❑ **когато бюлетината има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, само в квадратчето „Не подкрепям никого“**
- ❑ когато има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, в повече от едно предпочитание (преференция); приема се, че няма предпочитание и гласът се брой само за партията, коалицията;
- ❑ когато е гласувано за независим кандидат и е отбелязано и предпочитание (преференция); гласът е действителен и се брой за независимия кандидат

ГЛАСЪТ Е НЕДЕЙСТВИТЕЛЕН, КОГАТО:

- бюлетината не е по установения образец;
- на гърба на бюлетината не се съдържат два броя печати на съответната СИК;
- в бюлетината има вписани символи, като букви, цифри и други знаци;
- върху квадратче или кръгче в бюлетината знакът „X“ или „V“ не е отбелязан с химикалка, пишеща със син цвят;
- вотът на избирателя е отбелязан със знак, различен от „X“ или „V“;
- върху бюлетината има отбелязване в повече от едно квадратче – на партия, коалиция, независим кандидат, или в квадратчето „Не подкрепям никого“;
- знакът „X“ или „V“ засяга повече от едно квадратче за гласуване, така че не може да се определи еднозначно вотът на избирателя;
- в бюлетината не е отбелязан вотът на избирателя (празна бюлетина).

Важно е да се знае относно преброяване на предпочитанията (преференциите):

- ❑ липсата на отбелязано предпочитание (преференция) не прави гласа недействителен. Такъв глас се брои (отчита) само за партията или коалицията;
- ❑ предпочитанието (преференцията) не се брои (отчита), когато има отбелязване със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, в повече от едно кръгче. Приема се, че няма предпочитание и гласът се брои само за партията или коалицията;
- ❑ отбелязването на предпочитание (преференция), когато е гласувано за независим кандидат, не опорочава вота на избирателя. Гласът е действителен и се брои за независимия кандидат.

- ❑ В Методическите указания на ЦИК е описано по какъв начин СИК следва да преброи бюлетините /гласовете/ за партии, коалиции и независими кандидати, като важно е да преброите всяка една бюлетина/глас/ и установите правилно нейната действителност или недействителност.
- ❑ След като попълните данните с резултатите в черновата на протокола и проверите, че са изпълнени вписаните контроли, тогава следва да пристъпите към пренасяне на данните от черновата в протокола на СИК.
- ❑ Ксерокопирайте черновата – копието се поставя в Плик-2 с книгата, които предавате на РИК.
- ❑ **ВАЖНО!** СИК разполага само с един секционен протокол, в който не се допускат грешки при попълването му. При допуснати грешки СИК получава друг формуляр от РИК по ред, определен с решение на ЦИК.

ОПАКОВАНЕ НА БЮЛЕТНИТЕ И ДРУГИТЕ ИЗБОРНИ КНИЖА

Пликове с изборни книжа, които не се поставят в чувала /торбата/!!!

А. В плик с надпис „Плик № 1-НС - Списъци на СИК № .....“

СИК/ПСИК поставят:

- 1.1.** избирателния списък (Приложение № 1-НС, Приложение № 2-НС и Приложение № 2-НС);
- 1.2.** декларациите (приложения № 17-НС) и удостоверенията, приложени към избирателния списък (приложения № 15-НС, №16-НС и №19-НС);
- 1.3.** списъка на заличените лица (Приложение № 7-НС);
- 1.4.** списъка за допълнително вписване на придружителите.

Б. В плик с надпис „Плик № 2-НС - Протоколи на СИК № .....“
СИК/ПСИК поставят:

2.1. попълнения и подписан протокол на СИК/ПСИК ;

2.2. протокола за предаване и приемане на изборните
книжа и материали;

2.3. протокола за предаване на сгрешен формуляр и
приемане на нов формуляр на протокол на СИК/ПСИК, ако е
съставен такъв при сгрешен протокол;

2.4. протокола с решението на СИК/ПСИК при оспорване
действителността или недействителността на някой глас;

2.5. особеното мнение на член на СИК/ПСИК, който не е съгласен с отразените в протокола резултати от гласуването;

2.6. ксерокопия на черновата на протокола на СИК.

Пликовете № 1 и № 2 се подписват и подпечатват с

печата на СИК от членовете на СИК преди поставяне в тях на списъците и протоколите. Върху пликовете се изписва пълният 9-цифрен номер на секцията.

Изборни книжа и материали, които се поставят в чувала /торбата/ в отделни пакети и надписани, както следва:

- пакет с надпис „Неизползвани бюлетини“;
- пакет с надпис „Бюлетини по т. 3 от протокола на СИК/ПСИК“;
- пакет с надпис „Бюлетини с недействителни гласове“;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини за кандидатски листи“;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини „Не подкрепям никого“;
- черновата на протокола на СИК;
- бланките – чернови за отразяване на предпочитанията (преференциите);
- пакет с надпис „Кочани от бюлетините“, с които е гласувано;
- опаковани в плик отрязъци с номерата на бюлетините;

Изборни книжа и материали, които се поставят в чувала /торбата/ в отделни пакети и надписани, както следва:

- протокола за маркиране на печата на СИК/ПСИК;
- приемо-предавателния протокол за избирателния списък;
- списъка на лицата, получили копие от протоколите на СИК/ПСИК;
- постъпилите жалби и сигнали и протоколите с решенията по тях;
- неизползвани образци на декларации;
- печатът на СИК/ПСИК
-

ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ИЗБОРНИТЕ КНИЖА И МАТЕРИАЛИ ДО РИК

- ❑ **Забранява се на членовете на СИК да пренасят протоколите, бюлетините, изборните книжа и други материали по домовете си или на други места освен в РИК и в общината**
- ❑ **Председателят или заместник-председателят, секретарят и един член на СИК/ПСИК, предложени от различни партии или коалиции, предават на РИК, съответно на общинската администрация чувала с бюлетините, пликите с протоколите на СИК, избирателния списък и другите изборни книжа. Книжата и материалите се транспортират от секцията (изборното помещение) до РИК и общината със специално организиран транспорт.**
- ❑ **Секционният протокол се предава на РИК НЕРАЗПЛАСТЕН.** Представителите на СИК проследяват точността на въвеждане на данните от протоколите в Изчислителния пункт (ИП) на РИК.

**БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**

**ЦЕНТРАЛНА
ИЗБИРАТЕЛНА
КОМИСИЯ**